

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14

ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. Μουσ. III 24/1978

Λ
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

45-20/12/69.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) Αινηδαία
(παλαιότερον ὄνομα: Πικρεβινίτης), Ἐπαρχίας Γρεβενῶν,
Νομοῦ Γρεβενῶν.

2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Σίρη
Α. Δανιήλ... ἐπάγγελμα Δι. Γραφ.
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον.....

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Σίρης Χρήστος.....

.....
ἡλικία 57.... γραμματικαὶ γνώσεις Ε. Δημοτικαί.

.....
τόπος καταγωγῆς

Αινηδαία Γρεβενῶν

Σίρης Δανιήλ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖα ἀγροτικὰ περριοχὰ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖα διὰ
βοσκήν ποιμνίων;

.....
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα;

2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὥς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὥς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητες· δ) εἰς μονὰς κλπ.

.....
3) Ὁ πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του;

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

..Συγχρόνως εἰς ἀμφότερας :

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ;ν.αι.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;)

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τραγῆτον ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἐπὶ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

.....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;Ἐ.π.ν.φ.α.ιν.ον.....

.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἔμποροι) κλπ. ;

.....ὡς ἔρ.τ.α.ι καὶ ὡς τεχνῖται.....

δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...
... Μὲ ζωϊκὴν κόπρον

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον
 σας ;

Ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται : τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας ; ... Τὸ σιδηροῦν ἄροτρον ἀπὸ τῆς
Ταχιδίου... αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ ἀπὸ τῆς ταχιδίου...

1) Σιδηρούν άροτρον (τύποι αυτού, δηλ. μονόπτερο, δίπτερο κλπ.).
Είς ποία κτήματα χρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος ;
Ποῖος κατασκεύαζε τὸ άροτρον τούτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμή-
θεια αὐτοῦ ; ...
Τὸ κατασκευάζον ἐπίκειντο γὰρ κίτμ.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ή φωτογραφίαν) εκάστου τύπου σιδηρού άρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2 5 8

3. 6. 9.

2) Τρακτέρ (από πότε είναι έν χρήση ;)

3) Μηχανή θερισμού

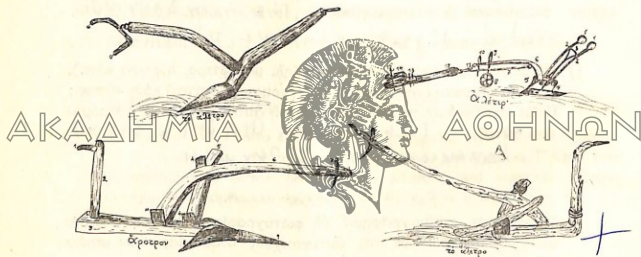
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

.....κατεσκευάζετο ὑπὸ τῶν παλαιότερων γεωργῶν.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰκτινογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. ...σῦρα	6.	11.
2.	7.	12.
3.	8.	13.
4.	9.	14.
5. ...καὶ ἄρα	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῃσιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

..... *μία μορφή*
.....
.....

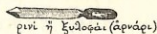
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; .. *καμπύλο*

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου, ἐκ *ξύλου*

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.)

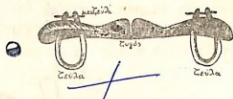
Τὰς ἀνωτέρω ἀναγραφόμενα
σκεπάρνι. πριόνι. ἀρίδα. ἀρνάρι. ξυλοφάι

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος κατ' ἀρχάς. ἔπειτα γ. ν. ν. ἰ. π. π. ἰ. κ. ἰ. ο. ν. ἰ.

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... καὶ δύο ο. κ. α. ζῶα

9) Διὰ τὸ ζεугάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
... ὡς τὸν θόρον ἡ τοῦ ἐξ ἑνὸς ἰ. π. π. α. καὶ ἡ τοῦ ἡμίονου ὄχι ..

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λουῖρα, ζεῦγες, πιζεῦλια κλπ.). ... ὡς τὸν θόρον ἡ τοῦ ἐξ ἑνὸς ἰ. π. π. α. καὶ ἡ τοῦ ἡμίονου ὄχι ..

Ζεύγος, ζυγὸς καὶ ζυγὸς, πιζεῦλια

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευγῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ... ὡς τὸν θόρον ἡ τοῦ ἐξ ἑνὸς ἰ. π. π. α. καὶ ἡ τοῦ ἡμίονου ὄχι ..

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λουῖρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ... καὶ λουῖρα καὶ κουλλούρι ..

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; ἀπὸ 1952 καὶ ἐπειτα

Πῶς γίνεται ἡ ζευγὴς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; ...

ὡς τὸ καροῖ ἡ τοῦ ἐξ ἑνὸς ἰ. π. π. α. καὶ ἡ τοῦ ἡμίονου ὄχι ..

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον..... βιθέρ. κ. α. ξύλιν.

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας..... κοι. ἀνδρ. καὶ

μυλ. κ. ο. ἰδιοκ. καὶ καὶ καὶ καὶ
Συνήθως οἱ φεραντὸι ζεφοὶ ἐνὶ ῥίζῃ καὶ ἐν γυν

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν)..... Βόδια δ. α. ὅτ. ἔρχαν. ῥιζ. τὰ αὐτὰ βοδ. ἢ ἀντὶ ῥιζ. εἰκὼν.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον..... ὡς καὶ ἐν τῷ ξύλιν.

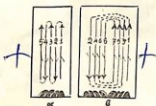
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
Χωρὶς σχοινί. ἀπὸ τῶν κοίτων.
αὐτὰ ἐξ ἑα. προστά. ἡ ὁτὰ ?

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλάκας (αὐλακίες) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

καὶ ἐκτείνονται ὁριζίως

- ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

καὶ περιφερειακῶς.

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σποριῆς, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.);

ἢ ντάμιες ἢ σιασιές.

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μετὰ αὐλακίαν;

Μ.ὲ.Θ.η.α.δ.α.τ.α.δ.π.ν.α.το.π.ο.δ.ν.α.ε.θ.κ.μ.ρ.ε.ς

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκάπηνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον;

ἢ ν.δ.ν.α.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ ὑνί: καθετῶς, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

καθ.ε.τ.υ.ς

καὶ καθ.ε.τ.υ.ς

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς), γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *ἐν τῇ σπορᾷ θραύσει*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγένοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

... *Δύο ὀργωκαὶ καὶ διβόλισμα*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

... *ἕνα ἔτος*

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; ... *Δύο καὶ διακορὴν ἐποχῶν*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

... *Τὸ βακκῆγι Τζουτιλῆ*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

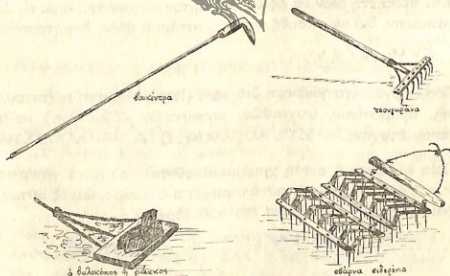
... μετ' ἐλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ὅχι ἔπαυσις

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

4. Τζαπιά. τὸ δίκελλ. τὸ Τζαπιά.

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

...τὰ τῆς ἀποκαταστάσεως.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σποράν ὁσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

4. ὁσπρία. ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ῥόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

ὁσπρία. ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια.

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

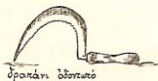
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α.' Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

τὸ δρεπάνι

Ἐὰν ᾖσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

Εἰς τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) θερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). καὶ δρεπάνι..

καὶ κόσσα
ἀποθήκη
(κοσίδα)

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

ὁμαλὴ

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

εἰς τὴν ἀποθήκην... εἰς τὸν ἀποθήκην...

Δω. ἀρχ. ἱστορίας. ἀποθήκη...

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) .. οἱ... *οἱ γεωρ. καὶ οἱ* ..

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὅχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) .. *οἱ* ..

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *οἱ 20 κ.* ..

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *οἱ οὐκ εἶναι* ..

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; ... *οἱ οἱ ἴδιοι* ..

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ..

*πολλὰ ὁμοῦ. αἱ κεφαλαὶ οὐ εὐρίσκονται
ἐξ τῆς αὐτῆς κατεύθυνσιν*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. δίφ. δ. τ. α.

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ;

ἄνδρες καὶ γυναῖκες

- 2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκαπῆς) ; Ποῖα ἴπτα ἢ ἀμοιβή εἰς χρήμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε με τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας οὐροματολογίαν)

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

εἰς ἀριστερὰν τῇ Παιλαμαρίῳ

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

.....
.....
.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

.....
Τραγουδοῦσαν τραγούδια. Τίποτα ὄχι.
.....
.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάλλει τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶδος.

.....
Στο μέρος πρὸ τοῦ κατωτέρου ὄψεως.
Δίχα στάχυν καὶ τα ἔβαλαν καὶ τα ἔβαλαν
στὸ στίβι. Τα ἔβαλαν στὸ δωματίο.
.....
.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

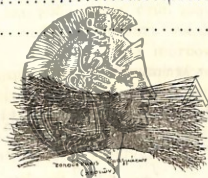
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

.....
καθ' ὅλην τὴν διάρκεια τῆς ἡμέρας. Περιγράφει τὸ ἐσπέρας.
.....
.....

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυς καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδενοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματίων μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τὸ δεμάτιασμα ἐγίνετο ἀπὸ ἐξ. 4 μ' α.
 3 μαλίσσά τ' χεριά τ' ἐποίησεν ἑλκῃ
 3 πορτοκάλων τὸ δεμάτι μετὰ τὰς στάχνας
 ἔκατέρωθεν ἔδενοντο μὲ θρίζα.
 οἱ φέροι εἶχαν τὸ γόφο σὺν ἐργαλείῳ αὐτῇ.
 ἔφαλτο εἶχεν τὰ χέρια.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Δὲν ἐγίνετο συντηρητικὴ καλλιέργεια.

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμῆλων ἀπὸ τὸ χωράφι ; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνιθίζεται παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπὴ, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Τὸ τριφύλλι ἦτο ἡ διατροφή καλλιεργῆτο ἐκ ἀνέμου
ἔξυλάσσετο ἐκ ἀποθήκης καὶ διὰ δένδρα
ἔτρεφοντο καὶ ἔτρεφοντο καὶ μὲ ξηρὰ κλαδιά
δένδρων.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.).

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐκρησιμοποιοῦντο ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

.....

.....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Μετῴκισοντο εἰς τὸ ἀλὼν. Μετῴκισαν εἰς τὸ
καὶ εἰς χεῖρα. Ἐπὶ τὸ ἀλὼν, ὡς καὶ
ἐπὶ διὰ τὴν. Ἐπὶ τὸ ἀλὼν.

.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμνωστάσι, θεμνωιά, θεμνωιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως;

ἐπὶ τῇ. ἐπὶ τῇ. ἐπὶ τῇ. ἐπὶ τῇ.

.....

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι;

Ἐπὶ τῇ. ἀνέκαθεν ἀλὼν.

.....

.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

Χωρὶα. ἐπὶ τῇ. ἐπὶ τῇ.

.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Μερικά ἐκ μίαν μόνον οἰκογένειαν. Μπορεῖται
ὁμοῦ καὶ ἄλλοι νὰ ἀλυνίσουν καὶ μερικά ἦταν ὅτε
κυριότατα πολλῶν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

κατὰ μὲν ἄρχεται

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Χωματάλωνο. Στήματος κύκλον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκάστου ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου υπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συγγένους διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). ? Ἐπὶ ἐκείνῃ τῇ καὶ καὶ πρὸς

βαρὺ καὶ ὀχρῶν πρὸ τοῦ ἀλυνίσματος
φορεῖσθαι νερό καὶ τὸ πρὸ τοῦ ἀλυνίσματος
τὰ χυμῶτα.

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

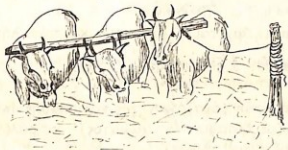
ὅχι

ἀπὸ ἐνδεκά εὐκαιρίαν

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.

..Τὰ δὲ ἀλῶνισμα ἐκλόντο.. μέγα.. ἐπὶ ἄλῶνι καὶ...
 ..ὅπου τὸ καθ' ἑνός.. ἀφ' ἑκαστοῦ χυφαίνετο.. ὑψηλὰ...
 ..ἡ δὲ ἀλῶνισμα.. ἡ δὲ ἀλῶνισμα..

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσας ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

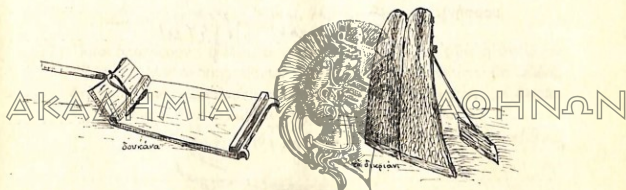
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρουλουργός, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχονται γύρες», καὶ αὐτῶ νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

..Τὰ δὲ ἀλῶνισμα ἐκλόντο.. μέγα.. ἐπὶ ἄλῶνι καὶ...
 ..ὅπου τὸ καθ' ἑνός.. ἀφ' ἑκαστοῦ χυφαίνετο.. ὑψηλὰ...
 ..ἡ δὲ ἀλῶνισμα.. ἡ δὲ ἀλῶνισμα..

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνόστυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἷς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειράν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἑνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....
 Εἰς τὰς βόας αὐτὰς φωτογραφίαν εἰσὶν. Τὸ δὲ ὄνομα
 τῆς μηχανῆς καὶ ἡ ἐκδοὺς ἐξήντητο ἀπὸ λαϊκῶν.

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

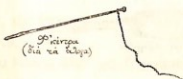
Σημειώσατε, ἔάν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δοκάνια, δεικρίαν, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλώνιζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλώνιζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Μηχανήματα ἡ ἀρχαία εἰς ἡμᾶς.....
 Τὰ δεικρίνια ἐχρησμοποιεῖτο

ψ

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἠλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ... *ὡς π. 3. ἔως 4. ἔως 5.*

... *Μόνον μία στρώση ἀλωνίζω.*

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

... *Δὲν ἔχουν ἡ δὲ ἄχυρα.*

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικὰ ἀλωνιστοὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. πορπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνιστοὶ καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βοδινὰ ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν

... *ὡς π. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω σελ. 26 εἰκόνα).

... *Μὴ τὰν κόπανον οὐ κοπάνισμα τὰ δὲ ἄχυρα.*
... *ὡς π. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

... *Κόπανος· μῆκος περίπου 1 μ. πᾶχος*
... *0,30 μ.*

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθίων κλπ.).....

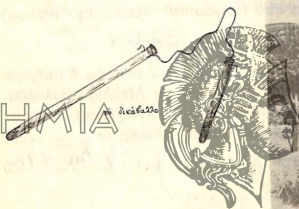
...? Ε. Μ. 120. Τὸ κοπάνισμα εἰς τὴν αὐλήν καὶ εἰς τὸ
ἀλώνι.

κόπανος στρογγυλός

ξύλο κοπανιστὸ διὰ τὸ κοσμιότερον
μικροῦ ἀεροῦ δημητριακῶν...

ἀκαθάριστο

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; ... εἰς τὸ αὐλὴν ... εἰς τὸ ἀλώνι ... εἰς τὸ
καὶ τὴν αὐλὴν πρὸς τοὺς δασίαι.

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τῶν στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

ὅχι.

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρίσμος κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

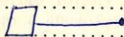
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα ; (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο ; (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

ὁ δὲ σχῆμα αὐτοῦ : ἔοικεν πρὸς τὸ ἑξῆς.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.

Σχῆμα στρουθίου. Ἐκφορὸν τοῦ δικαίου...

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.

Μὲ τὸ φτυάρι καὶ τὸ καρπολόγι.

φτυάρι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶς (ἀνέμιζει) αὐδρᾶς, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἰάνδρας καὶ γυναῖκα. Τῆς ἀκορνῆς.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων ἐλθόντο
ἐκίθαλα. Μὲ τὴν ἐκίθαλα (ἐκίθαλι).
καὶ μετὰ τοῦτο ἐκοπτο μετὰ τοῦ ποδῶν.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῆσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

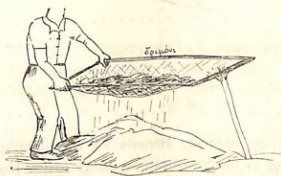
Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο 6

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (άνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;
 ε.η. διαλογὴν καὶ καρπὸν ἐξέλετο ἐξ αὐτοῦ ἀνέμισμα
 .. ἀλλ' ἡ ἐξέλεσις διὰ τοῦ κινίσματος καὶ ..
 .. δερμόνιον αὐτοῦ

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν π.χ. μὲ τὸ κόσκινο τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δριμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Τὸ κοκκίνισμα αἰς καὶ τὸ δερκόνισμα ἐγένετο
ἐκ ἐξουσίας. Μὲν αὖ τὸ κόσκισμα ῥίπται διὰ
τοῦ λάρι καὶ τινάσσου καὶ καθαρίζου. Τὸ
μυλίδιο καὶ ἐν τῷ δερκόνι πάλιν ἦταν κεραυνόμο-
νος ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ ῥίπτι κιν. ὁ ῥιπτήρας καὶ ὁ φασματόμο-
νος καὶ τὸ ἰσορροπία.

- 7) Ὃταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ;
Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυ-
ρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται
κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος
(θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμός
τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

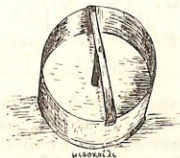
Σχηματίζεται αὖτε ὁ σταυρὸς
ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμογενούς καὶ ῥιπτήρας καὶ φασματόμο-
νος καὶ τὸ ἰσορροπία.

- 8) Ἄλλα ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.)
εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλὰὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως
εἰς τὸ ἁλῶνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια.
Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἁλῶνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο
ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἱπραξιν ὑπὸ τοῦ
δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Π. 2126 κ. 2. μ. 4 τὸ Τάβλα μετὰ τὴν τὴν ὀκάδα
ἰσχυρὰ καὶ ἔστιν οὗτο ὅτις ὁμοίως...
καὶ ἡ 2126 Π. 2126 καὶ τὸ μ. 4 τὸ μετὰ τὴν ὀκάδα

μίσκοις

κούτελος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εις εἶδος εις τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν)

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) ...

καὶ ὅτι... ὅτι... (ὅτι... ὅτι... ὅτι...)
... (ὅτι... ὅτι... ὅτι...)

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ... *Εἰς τὴν ὑπαιθρον*

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

*Μετὰ τὸ ἀλώνισμα. Ὁρίχονται
στὰροι ἑκαζὼν τοὺς χερσὶς*

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων, τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ...

*Στὸ ἑξῆς τῶν σφαιρῶν κατασκευάζονται
πλέγματα καὶ ἐπὶ τοῦ πλέγματος ἐπὶ τὸ ἐκτενέειν*

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς πού φυλάσσεται. πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

ἀποκριές

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

*Τὸ ἑξῆς τῶν πυρῶν, πυρῶν, εἰς δὲ τὸν
σφαιρῶν τῶν χερσῶν καὶ τῶν μαχαλῶν*

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

Φανός

β'. 1) Ποιοι άνάπτουν την πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος;....

Συνηθως Παιδια

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. δια τήν πυράν.
Τὰ κλέπτουν; "Αν ναι, από ποιον μέρος;

Τα παιδια από το δάσος.

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Τα συγκεντρώνουν σε ένα μέρος της
αρχής και εκεί συγκεντρώνονται.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποίαι αί συνήθειαι είς κάθε τόπον δια κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, δόκτια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα

Ευχής ο ένας στον άλλο.

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

Πηδήματα... χοροί... άνω από τον φανό...
φύλακες... ψάλλει... και...
φανός... ψάλλει... ψάλλει... ψάλλει...

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

κεδρα τοῦ δαδασ.

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Γεωργῶν ἀπὸ ὀρχῆς ὁποῦς ἕως τῆς ὁδοῦ κεύθεως
τῶν δημητριακῶν

Οἱ γεωργοὶ τῆς κοινότητος Αἰνιχθαλέων Γρεβενῶν προτὰ
ὁκόμη ὀρχίσαν τὴν ὁποῦν προβαίνουν εἰς τὸ ὀρχημα τῶν
ὀρχῶν. Πολλὰς φορές ὀρχῶναι καὶ δευτέρη φορά τόχωρ
φίτων τὸ λεγόμενον "δι. βόλιγμα". Φροντίζουν τὸ ὀρχ-
μα νὰ ριγῇ γέ ἐπὶ σὴν ζήρασις ἵνα οὕτω καταστραφῶν
τὰ λεγόμενα ζιζάνια. Μετὰ ἐτοιμάζουν τὰ ἐργαλεῖα τῶν
ἡτοι τὸ ὀλέτρι, τὸ τσαπί, τὸ δίκελ. Φροντίζουν νὰ ἔχον
τὰ ζωα γιὰ νὰ σπείρουν. Πρὸ εἰκοσαστίας καλλιερῶν τῶν
ταῖς ὀρχαῖς με βόδια. Ὅλοι τοὺς φροντίζουν νὰ ἔχον
τὸ ζευγαίρι τοὺς δηλαδὴ δύο βόδια. Ὅσοι δὲ εἶχαν
δύο φροντίζουν νὰ εὔρουν ἐκαστοτροφὸ. Δηλαδὴ ἓνα
βόδι ὃ ἓνας ἓνα ὃ ἄλλος ὀρχιστὴς τοὺς ἔκαναν τὸ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ **ΑΘΗΝΩΝ**
τὰ χωράγια τῶν. Μετὰ ὅσοι δὲν κατεστάθησαν τὰ βόδια
με ἡμίονους καὶ ἄλογα. Καὶ τοῦτο διότι ὁ ἡμίονος ἢ τὸ
ἄλογο ἔκανε καὶ κάνει περιβόττας ἐργασίας. Σήμερον
δεῦν ὑπάρχον βόδια ἢ καὶ ἡμίονον ἓνα ζευγαίρι. Ὅλοι τοὺς
καλλιερῶν με ἡμίονους «κοντάρια» καὶ ἄλογα. Τὸ ὀρχημα
ὅπως γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πηγιῶτον με τὰ τρακτέρ. Ὑπάρχον
δέκα τὰν ὀριθῶ ἕως τὸ χωρίον. Πρῶτη φορά ἦσαν σὺν χωρίο
τρακτέρ τὸ 1960. Κατὰ τὰ μῆνα ὁκτώβριον με ἰανουάριον ὀφεί-
ῃ ὀρχίσαν τὰ πρωτοβόχια ἡ χαρὰ τῶν γεωργῶν εἶναι μεγάλη.
Θὰ ριζώκε γιὰ νὰ ὀριθώκε γέρον. Ἐτοιμάζουν τὸν ὁποῦ
με τὰ ἄλφωνα φάρμακα. Στὰ παλιὰ τὰ χρόνια δεῦν
ὑπῆρχον τέτοια φάρμακα. Καθάρζον τὴν ὁποῦ με γλαζιό-
πέτρα. Ἀφῶν ἐτοιμάζον τὸν ὁποῦ ἐτοιμάζον ὀπὶ βραδὺς
ὅλα τὰ ἐργαλεῖα τοὺς καὶ προπαντὸς τὰ τσαπῆρια ἡτοι ὀριθῶ

κατὰ ἀπὸδέρκα χοίρου τὰ βάλλον στο νερό νά εἶναι καλὰ.
 ἔτοιμάζον τὰ τσανθάρια τήν τζαντίλα ἡτοι γάκος κ' ἔνα
 γκοινί δεμένος. ὅστος κρέκνται στὴν πλάτη τῶ φεωρῶν κ' ἔ
 γπόρο καὶ παίρνοντας ὁ φεωρὸς κ' τὸ ἕνα χέρι σπέρει στὸ
 χωράφι του. Πρῶι πρῶι ἀπὸ τὰ χαράματα ὅτ' ἠσέφουν
 σηκώνονται, ἔτοιμάζοντά ζωα τους φορτῶν ἂν τὰ σπέρῃ
 φορτῶν τὴν γπόρο, φροντίζον γιὰ τροφή ἰδίῃ κ' τους καὶ
 τροφή τῶν ζωῶν καὶ κόνοντας τὸν σταυρὸ τους φεύχον γιὰ
 τοὺς ἀγρῶν. Τὸ χωριὸ ὁμοιάζει γιὰ κ' στὰν ἀστύγι. ὅλοι
 ὅλοι πού μένον στο χωριὸ κ' ἔβα εἶναι οἱ γέροι-γριές καὶ παι-
 δια μικρά. οἱ δρόμοι γεμάτοι φεωρῶν. καὶ μερὶ ζῶντας
 ὁ ἕνας στὸν ἄλλο καὶ βιάζοντας τὰ ζωα τους τοῖός καὶ τοῖόν κ' αὐ
 προσπεράσῃ γιὰ ν' ἔρχῃ πρῶτος τὴν ἐργασία γεμάτος κέφι
 καὶ ὀρεζὶ γιὰ δουλειά. Ἀπὸ τὸν ὅτι γιὰ στο χωράφι του ξεφορ-
 τῶν νει ζεῖν τὰ ζωα καὶ ἄρχῃ νά σπέρῃ. γιὰ βοηθὸ δ' ἔχῃ
 τὴν γυναῖκα τὸν ὁ μικρὸς ἑκάστου τῶ καὶ ὁ ὁνομαστὴς
 οἱ κοφενίσας τὴν ἡ ἑνὸς ἰδίῃ καὶ τὰ πρῶτον. Ἀπὸ ὁ ἡλῖος
 ἀνέβῃ κ' ἀνὰ δυνὸ ἀζιάλεις» δακτύλῳς κ' ἔχεται πρῶτον γιὰ
 γὰ κολατσιὸ δίδει καὶ τὰ ζωα του καὶ κατὰ τὸ κ' ἕκαστον
 δ' ἔζεζέσῃ γὰ νά φῇ τὸ κ' ἕκαστον γὰ τὸ φαντὸ τὸν νά φῇ
 καὶ τὰ ζωα τὴν καλαμιά τους τὸ κ' ἕκαστον ἕνα χωριστά.
 μετὰ πρῶτον γιὰ τὰ ζωα του ὅταν πρῶτον κ' ἔχῃ νερό καὶ ἄρχῃ
 πάλι ἰδίῃ ἐργασία. καὶ τὸ βράδυ φεύγει γὰ τὸ χωριὸ γὰ
 τὸ γπῖτι τὸν γεμάτος χαρά πού μαύρισε στο χωράφι του.
 Ἀπὸ τὸν εἶναι ἕως τελευτῶν ἡ σπορά. ζῇ μερὰ ὅμως τὰ περιβό-
 τερα χωράφια καλλιεργοῦνται κ' τὰ τρακτέρ. μετὰ ζῇ κ' τὴν
 κέψι ταν, δ' ἔχῃ τρῶν ἔρχῃ ἡ δ' αὖτὸ φῇ τὰ κ' ἕκαστον.
 καὶ ὅταν ἔρδῃ ἡ ἀνοιξὶς τὸ ἐπιτέττειται καὶ τὸ ἔχῃ κατὰ
 τὴν ἀνοιξὶ σπέρῃ τὰ ἀνοιξιάτικα δηλαδὴ κ' ἑρδάρια, τὰς.
 Ἀπὸν μεγαλῶν τὸ σιτάρι τὸν τὸ ἔχῃ ἂν ἔχῃ ζιζάνια καὶ αὐ

ναι τὸ ζιβοτανίζον. Πᾶνε πολὺ νωρὶς τὸ πρῶν: ἕνας δύο καὶ πε-
 ρισσότεροι καὶ ἐν κεφαλῇ προσοχὴ θράζον τὰ ζιβάκια τὰ δρωῖα τὰ
 χρησιμοποιοῦν γιὰ τροφή τῶν ζώων. Ἄν δαῦνε πῶς κεφαλῶσαν ὄρε-
 αὶ καὶ εἶναι ἀκόμη νωρὶς τὰ τρώγον μετὰ ζῶα τους. Δηλαδή
 θά ζον τὰ ζῶα ἴτοι πρόβατα ρόδια καὶ βοῦκον τὰ τβαν κείων
 ἴπως λέγον ριὰ νὰ κινῇ κεφαλῶσαν πολὺ καὶ ρίρουν σπῆρμ.
 Μετὰ περικένων αὐδεῖα ἐνέργεια. Ὅταν ἔρδῃ ὁ θειρικός ἔτοιμ
 ζον τὰ δρωῖα τὰς τὶς παλαιαριές παύσι μερα σχεδὸν ἐλλείπων
 ἕνα κατὰ ὅτι θλάρχων τὰ μηχανήματα τὰ χωράγια πνῶν
 εἶναι βαταὶ στὰ μηχανήματα τὰ θειρίζον ὅπως πρῶτα. Παρέως
 παρέως πηγαίνων πρῶν πρῶν καὶ ὅλη τὴν ἡμέρα θειρίζον παίρο-
 ντας ὄρεως. Μπροστὰ τραβάει ὁ φερότερος. Λι γυναικὲς λέγον καὶ κα-
 νένα τραβούδι ριὰ νὰ περάσῃ ἡ ἡμέρα παρὶ εἶναι κεφαλῇ. Μὰ πολλὴ
 καρναυτικὴ ἢ δουλγία αὐτῇ. Τὸ θάλασθι δένων τὰ δεμάτια καὶ
 γυφον κἀνὸς τὸν σταυρὸ τὰς ὁρῶν τὸ πρῶν ὅταν θάλασαν στὸ
 χυρὸ τὸν ἄλωνα ἀφ' αὐτοῦ κόνε ἐκείνη. Ὁ δρωῖα ζῶν
 ἀπὸ ἀνδρῶν παῖδες στρέφονται στὴν ἡλικίαν. Ἀφ' αὐτῆς ἡλικίης ὁ
 θειρικός σπινετρώνων τὰ δεμάτια ἐν κέρος πρὶ ἀπ' αὐτοῦ ἢ
 κ πατόζα νὰ τὰ ἀλύνουν. Πρῶτα ἀλύνουν μετὰ τὰ ζῶα
 ὡς ἐν ἐρωτηματολόγι. Ἐτοίμαζαν τὸ ἀλῶνι τὸ ἄλφισαν κὶ
 κόπρωνα ζῶων «βονίνεις» Ἐκὶ ρίχνανε τὰ δεμάτια καὶ
 θά ζοντας μετὰ τὰ ζῶα στρεφόμενα ρίρουν σπῆρμ ζῴνιο πάσσαλο
 στέντζερο μετὰ τὸ σχοινὶ ἔπσφγε τὸ στᾶρι τὰς πνῶν περικένων
 μετὰ κεφαλῇ θρυνία. Ἀφ' αὐτῆς ἡλικίης ὅπως λήγανε ἔεθραζον τὸ
 ἄχυρο τὸ κᾶζενον ἐν γωρὸ διπλο στὸ ἀλῶνι καὶ κατόπιν
 μετὰ τὴν θάρνα κᾶζενον στὸν πάσσαλο στέντζερο καὶ λυχνίζοντας
 μετὰ τὸ καρπολὺ καὶ τὸ σπᾶρι χωρίζον τὴν λυχνίδα ἀπὸ τὸ σπᾶρο
 τὰ θκίεθαι πνῶν ἔκιναν τὰ χτυπαῖων μετὰ τὸν σπᾶρο καὶ ὅπως
 ἦταν μετὰ ἕνα ἐρροκίτο τὰ κόπανο καὶ κατόπιν τὰ γιχνῶσαν καὶ
 αὐτὰ. Ἀφ' αὐτῆς ξεχειρίζετο ἕτοι ὁ σπᾶρος τὸν ἔκωναν ἕνα γωρὸ

καὶ ἐβάζανε γυνὴν κένυ τοῦ γυροῦ. τὸ καρπολὸν γὰρ νὰ ἐπιλογίσαν πόσα
 κίλα θά' ἔκανον. τὸ κίλ' ἦταν δύο τανικέδες μέγεθος. Ἄνδ' ἦταν
 μακρὰ τὸ ἄλωνι τὸ φορτώνανε γιὰ ζῶα ἢ γέκαρρο καὶ τὸ
 πήγανον στὸ γπίτι τους. Ἐκκὶ ἡτοῦτο κη ἢ ἀποθήκη καὶ τὸ
 ρίχνανε χωριστὰ κατὰ κατηφορίαις. τὸ δὲ ἄχνρο τὸ ἐβάζαν
 στὶς ἀχυρῶνες. Σήμερα γίνεται μπαίλεις καὶ ἰδικὰ κηχανήματα
 καὶ τοποθετεῖται πάλι στὶς ἀχυρῶνες. τὸ κοιναλοῦσαν πῶτα
 καὶ δύνχτια ἢ γάκκας μεράλλας ἢ καὶ καὶ τὸ κάρρο ἀφ' οὗ ἐβάζαν
 ἑκατέρωθεν ζύλα μεράλλα τὰ κημηὰ ὅπως τὰ ἔφανε καὶ δύνχτι
 πάλι ἢ κοιναλοῦδες μεράλλας. Αὐτὸς ὁ τρόπος ἦταν ὁ ἐκκλησιῶν
 γὰρ μὴ ἓνα ὁρόνιο κοιναλοῦσαν μεράλλη ποσότητα. καὶ γυνὴ ἀχυρῶ-
 νατὸ παταῖον βάζοντας μέσα τὰ ζῶα ἢ καὶ οἱ ἴδιοι γινάνα
 χωρὲς ὅσο τὸ δωατὰ περιβόητο. Αὐτὰ τὴν ἔκρινε ὁ ἀλ-
 νισκός τὸ ἄλωνι τὸ μέλυνον ἀχάρι γὰρ νὰ εἶναι ἔτοιμος
 ὑποὶ γὰρ τὴν ἐσχόμην χωρὶς. τὸ τελευταῖο ἄλωνισκας
 ἐβάζαν στὸν ὑποὶ γὰρ ὅπως εἶναι ὁ ὅρος καὶ τὸ ὅριον
 "ἔτοι ἔκκ' ὅφιν κτλ γὰρ γὰρ ὅπως ἔφανε. Τώρα ὅπως καὶ τὴν
 βοήθεια τὴν κηχανήματων εἰς τὸ ἔργον γίνονται αὐτὰ πηγαῖν
 ἢ κηχανὴ γὰρ χωρὶς καὶ ὁ γερὸς παίρνει τὸ γιτάριτον γιὰ
 τὸν βάλλια καὶ καὶ τὸ τρακτέρ τὸ τοποθετεῖ γυνὴ ἀποθήκη τὴν.

Ἀκροαταὶς Γρεβενῶν

Σινὴς χρῆστος γερὸς εἰς δημοτικὰ
 Σινὴ ὅλρα οἰκία καὶ ὀργάνωσις
 τὸ μένος εἰς αὐτὰ.

[Σινὴς Ἀθανάσιος Διδάσκαλος]

Ἡ ἀποφ. αὕτη ἐγένετο ὑπὸ 15-20 Δεκεμβρίου 1969